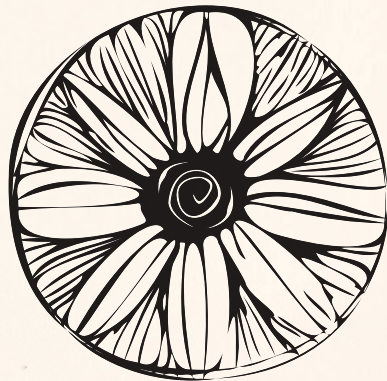

AEDNIKE DIALOOG

Aednike dialoogi sihiks on toetada uute teadmiste ja arusaamade loomist mõttevahetuste, koostegemise ning -avastamise kaudu kunstis, disainis ja harriduses. See avaldub otseselt aednike omavahelistes vestlustes ja aedniku dialoogis aiaga. Kuid aeda ja aednikku võib mõista ka kujundlikult – aednik võib olla keegi, kes hoolitseb mingi piiritletud ala eest seda oma tegude ja mõtetega kujundades, olgu aednikuks siis vihmauss mullas, kunstnik peenart rajamas või disainer oma praktikat aiana mõtestamas. Aednikena saame teistega koos elades oma (mõttelise) territooriumi eest hoolt kanda. Dialoog võib avalduda nii sõnades, piltides, esemetes kui ka tegudes. Oluline on, et osapooled oleksid võimelised üksteisele reageerima.

Aednike dialoog toimub territooriumil, mida otseselt või kujundlikult nime-tame aiaks. Aiaks võib pidada tervet planeeti, kus inimesed toimivad aedni-kena, kelle valikud ja elustiil mõjutavad enese teadmata või teadlikult bio-sfääri ja meie ühist eluruumi.¹ Elurikkuse toetamiseks on oluline rõhutada ka mitteinimestest aednike agentsust ja arvestada nende kui dialoogivõime-liste partneritega. Vaata ka meetodikaarti „Harjutusi liikidevaheliseks koos-loomeks”.

Tänapäevase individuaalsele edule pühendunud maailmas võib dialoogilist koostegutsemist näha kui vastupanu, mis on ühest küljest vajalik kestlikuks kahanemiseks ning teisalt emotsionaalseks kestlikuks suhteks meid ümbrit-sevaga. Kultuuris, kus saab jätkusuutlikku mõtlemist ja kuvandit teenusena osta, on oluline luua proaktiivne muutus ise- ja koostegemise suunas.² Koos tegutsemine pakub pikaajalist rahulolu ja põimib suhteid. Neis kultuurides, mis püsivad elujõulistena, on levinud kunsti ja käsitöö harrastus ning kogu-kondlikud koostegemised.³ Aednike dialoog eeldab soovi aru saada, miks te-ine nii mõtleb või tegutseb. Sellesse võib kaasata mitmeid osapooli, erinevaid arvamusi, lähtekohti, uskumusi ja kogemusi, olles positiivselt otsinguline ja vast(ut)amisvõimeline.⁴ Läbi erinevuste, aga koos mõeldes ja tegutsedes viib dialoog uute tähendusteni ja võimestab tegijaid.

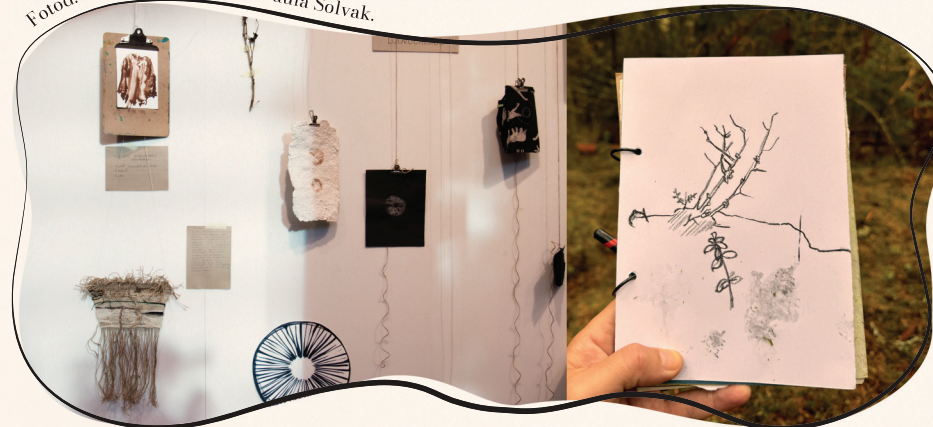
Aednike dialoogi osaks on ka saagi jagamine. Loovuurimuslikus projektis olid mitmetes aedades toimunud tegevused dialoogis seemnevahetuse, näi-tuste, õpikohtumiste või artiklite kaudu.

- 1 Clément, Gilles 2021. In practice: Gilles Clément on the planetary garden. *The Architectural Review*. 16.02.2021. <https://www.architectural-review.com/essays/in-practice/in-practice-gilles-clement-on-the-planetary-garden>
- 2 Fletcher, Kate & Tham, Mathilda 2023. *Earth Logic Gardening: A practical guide to growing ecological, social, cultural and economic change*. Macclesfield and London: Earth Logic Publishing. lk 1–77. <https://earthlogic.info/wp-content/uploads/2023/04/Earth-Logic-Gardening.pdf> (vaadatud 20.12.2024).
- 3 Kull, Kalevi 2024. Terve Eestimaa élan vital. *Postimees*. 16.10.2024. https://teadus.postimees.ee/8116368/terve-eestimaa-elan-vital?fbclid=IwY2xjawF9Bs9leHRuA2F1bQIxMQABHUjusXB-BzCPZoo6y3iWGYnqWPufzuhw28_Is7VBzDuwG_YPQpSeOluoqQ_aem_WW8ekAKYkEyllHmAlyPIWg (vaadatud 20.10.2024).
- 4 Vaata ka: Haraway, Donna J. 2024 [2016]. *Raskustes püsimine. Hõimuloome ktulutseenis*. Tlk Epp Aareleid. Tallinn: Eesti Kunstiakadeemia Kirjastus.

Harjutusi

- Kogu seemneid ja jaga neid teiste aednikega. Erista pärand- ja hübriid-sorte. Taimi, seemneid ja mulda vahetades pööra tähelepanu sellele, et ei jagataks aedadesse soovimatuid liike ja sorte. Seemnetele ja taimedele lisaks vaheta ka aiataarkusi, nii hoiad elus suhtlust naabritega. Seemned võivad võtta hoopis dialoogi vahendaja rolli.
- Sarnaselt seemnetega jaga ka saaki.
- Märka ja väärtusta aiatöö, looduses liikumise või muu ühiselt kogetu märke tekstiilesemel, jalanõudel ja tööriistadel kui looduse vastust meile. Võimenda tekkinud plekke taimedega trükkides või kulumis-kohtadele nii abstraktseid kui ka loodusest inspireeritud mustreid tik-kides vastates niimoodi loodusele.
- Loo võimalusi dialoogi võimaldavateks tegevusteks – õpikohtumisi, ühi-seid söögitegemisi, parandamisi, joonistusretki ja mõttetalguid. Selleks, et osalejad tunneksid end protsessi kaasatuna, on vaja kohtumine põhja-likult läbi mõelda ning pakkuda samaaegselt eriilmelisi tegutsemis-võimalusi. Selliste kohtumiste loomulik ja vajalik osa on refleksioon nii tehtava, varasemate sarnaste kogemuste kui ka laiema mõjuvälja üle. Loodud või muudetud artefaktid ning objektid – aed kas kujundlikus või otseses mõttes – toimivad dialoogi jäädvustusena.

Fotod: Anna Aurelia Minev, Paula Solvak.

Tallinna Botaanikaaias toimunud näitus „Segaduses külvist teadmiste korjeni” väärtustas segadust ja lagunemist, selle koostamine toimus aednike dialoogina – aetasime valitud objektid, joonistused, uurijapäevikute sissekanded ja märk-sõnad üksteisega visuaalsesse dialoogi. Seemnevahetuspunkt ootas vahetama ilu- ja maitsetaimede seemneid ning lugusid neist seemnetest. Nii kogunes ühine seemnepäevik. Samamoodi kogunes ühine päevik Jane Remmi „Liikide-vahelise sotsiaalse skulptuuri” retkel, kus osalejad täiendasid visandiplokke joonistuste, märkmete ja tagasisidega.

Fotod: Kärt Petser ja Anna Aurelia Minev.

Pikalt kasutuses olnud kindad on saanud lisakihte mitmetes aedades. Ühes on need auklikuks kulutatud, teises nõelutud ja kolmandas sinerõikaga üle värvitud. Parandamine on dialoog esemega, värvimise õpitoad teiste aednikega. Marta Konovalovi juhendamisel toimunud parandamise õpitubades astuvad dialoogi nii parandajad kui ka parandatavad esemed.